

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра права

ЗТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин і права

Юрій Мудрик

12 вересня 2024 року

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Земельне право України
Освітньо-професійна програма Право
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Таблиця 1 – Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Лагойда Тетяна Володимирівна
Профайл викладача	http://new.khnu.km.ua/wp-signup.php?new=et
E-mail викладача(ів)	tanja.marple@gmail.com
Контактний телефон	097-9033672
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmn.u.edu.ua/course/view.php?id=9054
Консультації	Очні: четвер з 16-00 до 17-00 ауд. 4-227 Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Таблиця 2 – Загальна характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин					Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю		
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття							Самостійна робота, в т.ч. ІРС	залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семинарські заняття					
В	Д	4	7	5	150	68	34		34		82			+	

Анотація навчальної дисципліни

«Земельне право України» є дисципліною обов'язкової складової навчального плану циклу дисциплін професійної підготовки, яка сприяє професійному формуванню фахівців з права. Студенти отримують теоретичні знання, практичні навички і уміння у сфері земельного права України щодо предмету, методу, системи і принципів земельного права; джерел земельного права України; поняття та елементів земельного правовідносин, підстав їх виникнення, поняття та змісту прав на земельну ділянку, їх обмежень та обтяжень; змісту земельних прав і обов'язків; поняття та змісту охорони земельних ресурсів, контролю за їх використанням та охороною, юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства; основ землеустрою; застосування знань з земельного права для розв'язання практичних завдань; інтерпретування та узагальнення нормативного складу земельного права; правильного застосування норм земельного права; письмового й усного представлення наукового і практичного матеріалу та його аргументування, що забезпечить належну фахову підготовку фахівців з права.

Формат проведення дисципліни: лекції і практичні заняття. Студенти мають змогу отримувати індивідуальні консультації. Навчальний курс включає самостійну роботу студентів.

Пререквізити судові і правоохоронні органи; конституційне право України, цивільне право України, екологічне право України; господарське право України.

Кореквізити – міжнародний захист прав людини; податкове право України.

Мета дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи поглядів та спеціальних знань в галузі земельного права України, набуття практичних навичок щодо тлумачення та застосування норм земельного законодавства

Завдання дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння предметної

області та професійної діяльності, навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, прагнення до збереження навколишнього середовища загалом та земельних ресурсів зокрема, здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, консультувати з правових питань, зокрема, можливих способів захисту земельного прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, самостійно готувати проекти актів правозастосування.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен знати стан основних проблем науки земельного права; функції та завдання земельного права; предмет земельного права; джерела земельного права та їх структуру; поняття та значення земельного правовідносин, їх місце в механізмі правового регулювання, передумови їх виникнення; правовий статус суб'єктів права власності на землю та права землекористування, а також вміти самостійно аналізувати акти земельного законодавства, володіти навичками практичного використання земельно-правових засобів: використовувати дані науки земельного права для вирішення професійних завдань; орієнтуватися в системі земельного законодавства та в судовій практиці щодо розгляду земельних спорів; тлумачити чинне земельне законодавство; правильно застосовувати норми земельного права.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

Таблиця 3 – Тематичний і календарний план дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
1	2	3	4	5	6
1	Поняття, предмет, метод, система та джерела земельного права України	Поняття, предмет, метод, система та джерела екологічного права. Земельні правовідносини.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-5; 18; 19
2	Земельні правовідносини	Поняття, предмет, метод, система та джерела екологічного права. Земельні правовідносини.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-5; 18
3	Право власності на землю в Україні	Правові форми використання природних ресурсів. Обмеження та обтяження прав на землю.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-5; 11; 15-17; 18; 19
4	Право землекористування	Правові форми використання природних ресурсів. Обмеження та обтяження прав на землю.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-5; 11; 18; 19
5	Обмеження та обтяження прав на землю	Правові форми використання природних ресурсів. Обмеження та обтяження прав на землю.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-5; 11; 18; 19
6	Правові форми управління в галузі використання, відтворення та охорони земель	Правові форми управління в галузі використання, відтворення та охорони земель. Землеустрій. Державний земельний кадастр.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-5; 14; 18; 19
7	Землеустрій. Державний земельний кадастр	Правові форми управління в галузі використання, відтворення та охорони земель. Землеустрій. Державний земельний кадастр.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-5; 18; 19

8	Правова охорона земель в Україні	Правове регулювання охорони земель та плати за землю.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-5; 18
9	Правове регулювання плати за землю	Правове регулювання охорони земель та плати за землю.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-5; 6; 10; 18; 19
10	Порядок вирішення земельних спорів	Порядок вирішення земельних спорів. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-5; 14; 18
11	Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства	Порядок вирішення земельних спорів. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-5; 11; 12; 13; 18
12	Правовий режим земель сільськогосподарського призначення	Правовий режим земель сільськогосподарського призначення житлової та громадської забудови.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-5; 18; 19
13	Правовий режим земель житлової та громадської забудови	Правовий режим земель сільськогосподарського призначення житлової та громадської забудови.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-5; 18; 19
14	Правовий режим земель природо-заповідного фонду, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення	Правовий режим земель природо-заповідного фонду, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, лісогосподарського призначення та водного фонду.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	4	1-5; 6; 7; 9; 18; 19
15	Правовий режим земель лісогосподарського призначення та водного фонду	Правовий режим земель природо-заповідного фонду, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, лісогосподарського призначення та водного фонду.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття. Підготовка до захисту аналітичної довідки.	4	1-5; 6; 7; 9; 18; 19
16, 17	Правовий режим земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення	Правовий режим земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення.	Опрацювання теоретичного матеріалу та підготовка до практичного заняття.	6	1-5; 8; 18; 19
			Всього за 7-й семестр	82	

Примітка: * Лекції проводяться щотижня по дві години, практичні - щотижня по дві години.

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, індивідуальне та інші домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвідувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. При виконанні індивідуального завдання з дисципліни студент має дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати індивідуальне завдання за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом розв'язання задач та перевірки індивідуального завдання. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати прийняті рішення та розв'язувати задачі; своєчасне виконання домашніх завдань з теми.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Усне опитування (обов'язковий мінімум оцінок – 5)	Індивідуальне завдання (13)	Підсумковий контрольний захід (іспит)
ВК: 0,4	0,2	0,4

Оцінювання самостійної роботи

Завдання для самостійної роботи полягає в підготовці аналітичної довідки. Вона має бути виконана машинописним способом 14 шрифтом з одинарним інтервалом загальним обсягом до 5 сторінок. Даний вид роботи не є чисто реферативним і окрім загальної інформації має містити (не менше 30 відсотків) аналіз практики застосування описаного з використанням статистичної інформації, прикладів з судової практики, діаграм, графіків, таблиць і т. ін.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

При отриманні негативної оцінки індивідуальне завдання слід перездати.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії	
A	4,75–5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Поняття земельного права та історико-правові передумови його формування.
2. Предмет та методи земельного права.
3. Система земельного права.
4. Принципи та функції земельного права.
5. Поняття та види джерел земельного права України.
6. Поняття земельних правовідносин, їх елементи.
7. Види земельних правовідносин.
8. Суб'єкти та об'єкти земельних правовідносин.
9. Зміст земельних правовідносин.
10. Підстави виникнення, зміни та припинення земельних правовідносин.
11. Поняття права власності на землю та особливості його об'єкту.

12. Зміст права власності на землю.
13. Форми права власності на землю.
14. Особливості права спільної власності на землю.
15. Права та обов'язки власників земельних ділянок.
16. Поняття, зміст та принципи права землекористування.
17. Види права землекористування.
18. Характеристика постійного землекористування.
19. Особливості землекористування на праві оренди.
20. Право концесійного землекористування.
21. Право загального землекористування.
22. Основні права та обов'язки землекористувачів.
23. Характеристика права земельного сервітуту.
24. Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) та право забудови земельної ділянки (суперфіцій).
25. Поняття та зміст добросусудства.
26. Поняття і види обмежень прав на землю.
27. Управління як засіб реалізації законодавства в галузі використання, відтворення та охорони земель.
28. Правове регулювання розподілу та перерозподілу земель.
29. Моніторинг земель.
30. Контроль у сфері використання та охорони земель.
31. Правовий режим зон, що підлягають спеціальній охороні.
32. Поняття, мета та значення землеустрою.
33. Система та принципи землеустрою.
34. Основи організації землеустрою.
35. Поняття, завдання та призначення Державного земельного кадастру.
36. Поняття та завдання правової охорони земель.
37. Зміст правової охорони земель.
38. Особливості нормування в галузі охорони земель.
39. Рекультивация та консервація земель.
40. Особливості правової охорони ґрунтів.
41. Поняття земельних спорів, їх ознаки.
42. Класифікація земельних спорів.
43. Судовий захист земельних прав.
44. Особливості позасудового вирішення земельних спорів.
45. Поняття, форми та значення плати за землю.
46. Правовий режим земельного податку.
47. Правове регулювання орендної плати за землю.
48. Поняття земельного правопорушення, його ознаки, склад і види.
49. Загальна характеристика юридичної відповідальності у земельному праві.
50. Види юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства.
51. Поняття і склад земель сільськогосподарського призначення.
52. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.
53. Правові форми використання земель сільськогосподарського призначення.
54. Поняття та склад земель водного фонду. Особливості їх правового режиму.
55. Право власності та користування землями видного фонду.
56. Поняття, склад земель лісогосподарського призначення.
57. Особливості правового режиму земель лісогосподарського призначення.
58. Правові форми використання земель лісогосподарського призначення.
59. Правовий режим земель житлової та громадської забудови.
60. Правові форми використання земель житлової та громадської забудови.
61. Поняття і склад земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
62. Особливості правового режиму земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення.
63. Поняття, склад та особливості правового режиму земель оздоровчого призначення.
64. Правовий режим земель рекреаційного призначення.
65. Правовий режим земель історико-культурного призначення.
66. Особливості правового режиму земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення.
67. Правовий режим земель промисловості.
68. Поняття та склад земель транспорту.
69. Правовий режим земель енергетики.
70. Землі оборони: особливості правового статусу.

Рекомендована література

Основна

1. Земельне право: підручник / М. В. Шульга та ін. / за заг. ред. проф. М. В. Шульги. Х.: Право, 2014. 520 с.
2. Земельне право України: навчальний посібник / І.І. Каракаш, В. Д. Сидор, Т. Є. Харитоновна та ін. / за ред. І. І. Каракаша та Т. Є. Харитоновної. Одеса: Юридична література, 2017. 588 с.
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. Урядовий кур'єр. 2001. № 211-212, 15.11.2001.
4. Конституція України : від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Стукальська І.М. Земельний кодекс України: науково-практичний коментар. Київ: ЦУЛ, 2024. 814 с.

Додаткова

6. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. ВВР. 1991. № 41. Ст. 546.
7. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. ВВР. 1995. № 24. Ст. 189.
8. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР. ВВР. 1994. № 36. Ст. 340.
9. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р., № 3852-ХІІ в редакції Закону України від 08.02.2006 р., № 3404-ІV/ ВВР. 2006. № 21. Ст. 170.
10. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 р. ВВР. 2003. № 39. Ст. 349.
11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-ІV Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356.
12. Кримінальний кодекс України: від 05.04.2001 р. №2341-ІІІ ОВУ. 2001. -№ 21. Ст. 920.
13. Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984р. №8073-Х ВВР УРСР. 3984. №51. Ст. 1122.
14. Лагойда Т.В. Перспективи запровадження в Україні інституту земельного омбудсмена : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції Двадцяті осінні юридичні читання «Права людини в сучасному світі: проблеми теорії та практики» (м. Хмельницький, 1-2 жовтня 2021 р.). – Хмельницький : ХУУП, 2021. – С. 222 - 224.
15. Носік В.В. Право власності на землю Українського народу: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
16. Костяшкін І.О. Проблеми правового забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні: дис.. д-ра юрид. наук : 12.00.06 / Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка. Київ, 2016. URL: <https://mydisser.com/ru/catalog/view/6/347/529829.html> (дата звернення: 08.02.2024).
17. Вівчаренко О.А. Гарантії права власності на землю в Україні : дис.. канд. юрид. наук : 12.00.06 / Національна академія наук України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2005. 199 с.
18. Земельное право Украины: учебное пособие / под ред. Погребного А.А., Каракаша И.И. Киев: Истина, 2002. 496 с.
19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 12.05.2022 р. № 2247-ІХ // Офіційний вісник України. 2022. № 47. Ст. 2556.

Викладач Т.В.Лагойда
Гарант ОП С.Й.Кравчук
Зав.кафедри М.П.Вавринчук